

HUDSON TAYLOR ☒

DEN DERDEN JUNI 1905 STIERF TE Tsjangcha in China een merkwaardig man. Een Christen, die hem persoonlijk gekend heeft, zegt in betrekking tot hem: „Nooit trof ik bij iemand zulk een kinderlijk vertrouwen aan, naast zulk een diep afhankelijkheidsgevoel voor den Hemelschen Vader.”

Deze man was Hudson Taylor, de stichter der „China Inland Mission,” d. i. de Chineesche Inwendige Zending. Dezelfde Christen vertelt ons omtrent Taylor: „Eens liet hij mij een kaart zien, waarop de talrijke zendingsstations stonden aangegeven, door genoemd zendingsgenootschap opgericht. Toen ik mijn bewondering voor dezen arbeid uitsprak, gaf hij alleen ten antwoord: „Ja, God is goed.”” Meer dan een halve eeuw heeft Hudson Taylor in China gearbeid, en daarbij nimmer zijn vertrouwen op menschen gesteld, maar alleen op God. Toen hij den arbeid begon als jong geneesheer, was het geheele Chineesche binnenland nog ontoegankelijk voor zendingsarbeid. Van hem heeft men getuigd: „Een man vol des Heiligen Geestes en van geloof, vol toewijding aan den Heere, vol zelfverloochening, medelijden; overvloedig in het gebed, en bovenal kinderlijk vroom. Dag aan dag bleek in zijn leven, dat hij met God verkeerde.”

Eens wilde Hudson een rivier in China oversteken, waartoe hij den bootsman aanriep, die zich aan den anderen oever bevond. Terwijl hij de roeiboort afwachtte, naderde hem van achteren een Chinees, die hem een harde oorvijg toediende, waarna de Chinees hem met slijk wierp. „In het eerste oogenblik,” zoo vertelde Taylor later, „was er een sterk verlangen in mij, mij op dien onaangename mensch te werpen, die, naar het mij toescheen, straf verdiend had. Maar God hield mijn arm terug.” Toen het bootje aankwam, wilde de Chinees instappen, maar de bootsman belette hem dit, zeggende: „Ik ben hier gekomen om dezen vreemdeling over te zetten.” De Chinees vroeg terstond: „Zijt ge een vreemdeling? En laat ge u door mij slaan, zonder terug te slaan?” Taylor stapte in het bootje, ging zitten en sprak toen: „Deze boot is mijn eigendom, maar kom bij mij zitten, er is plaats genoeg voor ons beiden.” Den Chinees liepen de tranen over de wangen. Tijdens den overtocht sprak Taylor hem over het heerlijk heil, dat in Christus te vinden is. En bij het afscheid had de zending alle reden te hopen, dat hij heden de Goddelijke boodschap niet aan een vergetelijk hoorder gebracht had.

Op een anderen avond kwam Taylor aan een stad, die door hooge muren omringd was. Hij zette zich op een bank buiten de stadspoort. Naast zich had Taylor een zakje met geld neergelegd. Twee mannen met terugstootend uiterlijk zetten zich eveneens op de bank en wierpen begeerlijke blikken op den zak, dien zij zelfs waagden te betasten. Ten slotte uitten zij tegen den vreemdeling een bedreiging van doodslag. Wat moest Taylor doen? Hij zond een gebed op tot God, en sprak daarna tot de bandieten hen strak aanzierende en met de grootste kalmte: „Ik ben een dienstknecht van den levenden God.” De mannen stonden stilzwijgend op en verwijderden zich, het hoofd gebogen, als schaamden zij zich. Later heeft de zending vernomen, dat voor één hunner dit voorval het middel tot zijn eeuwig behoud is geworden.

Deze en dergelijke ervaringen waren het deel van dezen man Gods. Zij zijn leven ons ten voorbeeld en tot bemoediging! ☒

DE GESCHIEDENIS VAN JOZEF

I

NEE, DIE GA IK NIET VERTELLEN. MAAR ik wil hier vergelijken twee vertellingen, die deze geschiedenis tot onderwerp hebben. Twee fragmenten van verhalen, die Jozefs historie behandelen: een uit vroegeren, en een uit onzen tijd. ☒

In het jaar 1796 verscheen: *De Geschiedenis van Jozef* als een bekroonde „stofje,” één van de dertien „schoone stukken,” die waren ingezonden op uitnodiging van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. Den eersten prijs ontving Willem van Oosterwijk Hulshoff. Het boekje was bedoeld als schoolboek en het is ook als leesboek vele jaren in de meeste scholen gebruikt. Het was nog in den tijd, dat op alle scholen uit den Bijbel werd verteld. In 1829 verscheen van dit algemeen geprezen werkje de tiende druk en in de veertiger jaren stond Hulshoffs leesboek nog op de lijst der aanbevolen schoollectuur. Een landkaartje, dat de landen „voorstelde,” die door Jozef doorreisd waren, deed de Maatschappij achterin plaatsen. En het slot van het voorbericht noemde het doel: het „vormen van vele nastrevers van Jozef.” De eigenlijke inleiding voor de kinderen bestemd, vertelt, dat in zeker voornaam dorp een schoolmeester woonde, die vele leerlingen op zijn school had. Onder deze waren er tien, (vijf meisjes en vijf jongetjes) die na den middagschooltijd niet naar huis konden, omdat ze in steden (!) en dorpen woonden, die te ver van het eerstgenoemde voornam dorp waren gelegen.

In mooie zomeravonden ging de meester met deze tien een wandeling maken buiten het dorp, die wel wat weg had van de moderne schoolwandeling. Maar als de lange winteravonden kwamen, bleven allen thuis.

En dan werd het knus.

In 't meestershuis brandde de open haard; de meester bouwde van hout en turven een mooi vuur en met hun elven gingen ze er omheen zitten.

En dan vertelde meester een mooie geschiedenis. Keetje en Jansje en Mietje en Kaatje en Chrisje en Pietje en Jantje en Keesje en Heintje en Koosje luisterden „met aandacht.” De leeftijden variëerden van zeven tot twaalf jaar. Als zij niet recht begrepen wat meester vertelde, moesten zij dit eerlijk zeggen.

De vertellingen waren leerzaam, dat spreekt. De goede meester deed zijn best om alles heel duidelijk te maken, dat spreekt ook. En de geest van Van Alphen bezielde de goede opvoeders in de beginjaren der negentiende eeuw.

De meester heette een lieve meester en de kinderen waren lieve kinderen, getuige al de verkleinwoorden, waarmee ze werden aangesproken.

Na de inleiding volgt dan wat meester vertelde „in den eersten avond.”

Laat ik ter karakteriseering een gedeelte van de eerste „vertelling” overnemen met de „interrupties” en de antwoorden op meesters vragen.

Mr: Wij zullen spreken over de lotgevallen van Jozef. De geschiedenis van Jozef kunnen wij vinden in den Bijbel, in het eerste boek van het Oude Testament, hetwelk wij Genesis noemen, in het zeven-en-dertigste Hoofddeel en in eenige volgende Hoofdstukken.

Hoe deze Jozef het maakte en wat hem al gebeurde, toen hij nog een klein jongetje was, dat kan ik u niet verhalen; want het staat niet in de Heilige Schrift.

Naar een kunstopname van Dr G. Dröscher

Lente in het bosch

Gij moet u maar in éénen verbeelden, dat hij al een jongeling is van zeventien jaren en dan zullen wij zien, wat hem al overkwam in zijn gansch volgend leven.

Vader Jakob had, sedert eenigen tijd, zijne tenten doen opslaan niet ver van de stad Hebron: zoek eens Kaatje! of gij in het Land Kanaän dit Hebron vinden kunt.

Kaatje: (In de kaart ziende.) Ja, hier zie ik het, Meester! zoo wat schuins boven Berseba, in het midden tusschen de Middellandsche Zee en de Zout-zee of de plaats, daar de steden Sodom en Gomorra gestaan hebben.

Tusschen haken: wat een volledigheid voor een kind van tien jaar!

Mr: Heel goed, kindlief! Hier woonde nu Jakob, gelijk zijn vader en grootvader daar ook al eens gewoond hadden. Al zijne kinderen waren bij hem, en zijn vee; zijne groote kudde van allerlei beesten graasde, rondom op het veld, somtijds wel één of meer uren gaans van hem af. De broeders van Jozef pasten, als herders op het vee, en hij zelf moest hen daarin helpen; doch Benjamin was daartoe nog te jong. Toen Jozef een jongeman begon te worden, leefde zijn moeder niet meer. Zijn vader Jakob was ook al heel oud; want toen onze Jozef geboren werd, was zijn vader al twee en negentig jaar oud. Reken nu eens uit Mietje! hoe oud vader Jakob was op Jozefs zeventienden verjaardag.

Mietje: Wel! twee en negentig en tien is honderd en twee en dan nog zeven is — honderd en negen. Maar zoo oud wordt immers geen mensch?

Mr: Althans het gebeurt nu bijna nooit, dat iemand zoo heel oud wordt; maar in die oude tijden, leefden sommige menschen ongemeen lang. Jozefs grootvader, Izaäk, werd honderd en tachtig jaren, en Jozefs overgrootvader, Abraham, honderd vijf en zeventig jaren oud. Toen Jozef nu zeventien jaren bereikt had, telde men 2277, dat is, twee duizend twee honderd en zeven en zeventig jaren, na de Schepping, of het begin dezer wereld. Daarna verliepen er nog 1723, zeventien honderd drie en twintig jaren, eer onze Zaligmaker, Jezus Christus, werd geboren; en hoe lang is dat wel geleden?

Chrisje: Hoe lang? 1829, achttien honderd negen en twintig jaren. Niet waar, Meester! tellen wij onze jaren niet van de geboorte van den Heere Jezus Christus af?

Mr: Regt, Chrisje! Als gij nu alles op de lei eens nacijsert, zult gij vinden, dat er nu reeds 3545, drie duizend vijf honderd vijf en veertig jaren verlopen zijn, sedert onze Jozef als een jongeling in de velden van Hebron wandelde. Doch laat ons voortgaan.

(Na deze rekensommetjes, die de kinderen zeer geïnteresseerd moeten hebben, gaat meester verder met de z.g. vertelling.)

De oudere zoons van vader Jakob gedroegen zich vrij woest en slecht; het waren geene beste menschen, zoo als wij in het vervolg zien zullen. Onze Jozef, integendeel, was braaf en godvreezend. Om deze en andere redenen had zijn vader hem bijzonder lief, veel liever dan hij zijne andere kinderen had. Maar wat gebeurt er? Jozef deed iets, hetwelk heel onvoorrechtig was. Als de oudste zoons van Jakob eens iets kwaads bedreven hadden, dan repte hij zich om het aan vader te vertellen en dan werden zijne broeders bekeven. Jozef dacht: „Vader moet alles weten, en als mijne broeders eens knorren krijgen zullen zij zich wel beteren.” Hij bedacht niet, dat het klikken en kwaadspreken toch eene leelijke zaak is. Zoudt gij

wel eenen broeder willen hebben, Koosje! die al uwe misslagen aanstonds aan vader overbragt?

Koosje: Wel neen! ik zou hem niet mogen lijden!

Mr: Net zoo ging het hier ook.

Nu volgt de geschiedenis van den veelvervigen rok en dan vertelt Jozef van zijn droomen. Dit wordt aldus weergegeven.

Mr: Op zekeren morgen zeide hij in zijne eenvoudigheid: „Ik heb vannacht eenen aardigen droom gehad: dien moet ik u eens vertellen. Ik droomde, dat wij op het veld waren, en koren in schoven bonden.”

Keesje: Dat versta ik niet regt, Meester! wat zijn schoven?

Mr: Schoven zijn bosjes van koren, hetgeen men zamenbindt, om dan op te zetten en te droogen. „Ik droomde” zei Jozef, „dat wij koren in schoven bonden. Mijne schoof ging overeind staan in het midden en de schoven van u, mijne broeders! stonden rondom de mijne op en bogen zich voor mijne schoof neder, alsof zij dezelve eerbiedig wilden groeten.” — „En wat meent gij daar nu mede,” riepen al zijne broeders! „denkt gij nog eens gansch en al over ons te heerschen?” Daar hadden zij geenen zin in.

Nadat meester van den tweeden droom had verteld, zei hij, dat de kinderen vooral niet moesten denken, dat hun droomen iets kunnen „aanduiden,” dat naderhand zal gebeuren.

„Onze Lieve Heer, laat de menschen zoo niet meer droomen als in de oude tijden. Wij moeten ons houden aan het spreekwoord: Droomen zijn bedrog.”

Nu volgt het verhaal van Jozefs bezoek aan zijn broers.

Als meester gezegd heeft, dat vader Jakob Jozef naar hen zond, om te gaan kijken hoe zijn broeders „varen in de wei” en hoe „zijn beestjes varen,” vraagt Heintje, of Jozef niet verzocht, om daar vrij van te wezen.

En meester antwoordt: „Wel neen! Hij was een gehoorzame zoon, die alles doen wilde, wat vader beliefte. Ook was hij niet boos op zijne onvriendelijke broeders, maar verlangde al weder, om hen eens te zien.”

Het verhaal doet verder Jozef afreizen naar Sichem en Dothan. De broers zien den droomer naderen en willen hem in een kuil „smijten.”

De eerste avond eindigt dan met dit slottooneeltje:

Keesje: Foei, die leelijke broers!

Pietje: Zeg liever, die arme Jozef!

Chrisje: Ik had nooit gedacht, dat de eene broeder zoo nijdig op den anderen kon worden.

Mr: Ja, kinderen! zoo kan het gaan, als men niet op zich zelve past. Zulke heele slechte dingen komen van de jaloerschheid. Daarom raad ik u ernstig; zoekt nooit andere kinderen jaloersch te maken, en draagt altijd zorg, om ook zelve niet jaloersch te worden.

Jansje: Maar meester! hoe liep het toch af met den lieven Jozef?

Mr: Dat zullen wij morgenavond zien, Jansje! Nu moeten wij wat eten en dan naar bed.

Ik heb wat uitvoerig geciteerd, om een indruk te geven van een soort geschiedenis-vertellen, dat vroeger in de mode was.

Eigenlijk ontbreken hier alle eischen, aan een goede vertelling voor kinderen te stellen.

Er is geen aanschouwelijkheid in de voorstelling, geen levendigheid en de lievigheid die hier en daar de zinnen vult, vergoedt in geen geval de dorheid, die het verhaal bederft. Meester boeit niet, al lijkt het in het comediestukje dat Keesje en zijn makkertjes en makkerinnetjes een en al aandacht zijn.

A. L. V. H.

DE GESCHIEDENIS VAN JOZEF

(SLOT)

DAAR LIGGEN HERDERS IN HET VELD. Onder de schaduw der zacht-ruischende boomen rusten ze, terwijl hun groote kudde, ver om hen heen in de wijde, eenzame vlakke en op de groene heuvelen weidt.

't Zijn allen zonen van Jakob, forsche, krachtige mannen, gebruid door de zon, gehard tegen wind en weer. Ze komen van Hebron, waar hun vader woont. Hebron ligt ver weg, maar die groote kudden hebben ook uitgestrekte en rijk begroeide weiden noodig. Daarom trekken die herders soms al maar verder van huis, om nieuwe, grazige vlakten te zoeken voor hun vee.

„Zie,” zegt er plotseling een, „zie!” . . . en hij wijst in de verte.

Allen kijken op en ze zien ook, wat die eene zag, maar 't is geen blijde verrassing voor hen.

Hun trekken worden somber en in hun oogen komt wrevel en haat.

„Zie, daar komt die meester-droomer aan!” zegt er een.

„Wat komt hij doen?” vraagt een ander stroef.

„Wat hij komt doen? Hij heeft zeker weer mooie dromen gedroomd en komt die aan ons vertellen met zijn trotsche gezicht,” spot een derde.

„Hij heeft zijn mooie kleeren aan. Welja, wij zijn maar gewone herders, maar hij lijkt wel een vorst in zijn veelkleurigen rok,” merkt een ander van de broeders spijtig op. „Komt hij soms om te zien, of we ook verkeerde dingen doen en gaat hij die dan overbrengen aan vader?”

Allen denken: „Meester droomer, wat voert je hierheen? Weet je dan niet, dat we je haten?”

In de verte langs den breeden eenzamen weg nadert een jongeling in kostbare kleedij zooals alleen een enkele héél rijke en héél voorname man draagt in dit land.

Dat is Jozef, ook één van vader Jakobs zonen, een broer van die allen hier, die hem met zoo'n grooten tegenzin zien naderkomen.

Hoe dat komt?

Die Jozef, hij is hun broeder, maar ze houden niet van hem. Ze weten het wel, en ze merken het telkens weer, dat hun vader Jakob véél meer van dien Jozef houdt dan van hen.

Hij is veel jonger dan zij, eerst zeventien jaar. Zijn moeder Rachel, van wie Jakob ook zooveel hield, is al gestorven. Heeft Jakob daarom Jozef nu zoo lief?

Jozef is geboren toen zijn vader al oud was. Oude menschen houden zoo vaak van de kleinste kinderen het meest. Maar zij, die andere broers zijn toch ook vaders zonen en zij hebben geen kostbaren rok, geweven in prachtige kleuren, gekregen.

Zóó begint de geschiedenis van Jozef in het bekende boek van W. G. van de Hulst: *De Bijbelsche Geschiedenissen*. Ik koos een fragment uit dezen kinderbijbel, omdat het verschil met Hulshoffs boekje nu wel het scherpst uitkomt.

Hier — geen onnoodige inleiding met landkaart en jaartallen — geen onechte gesprekvorm — geen zedenpreekerij — maar *vertelling*, eenvoudige vertelling.

Hier is de echte boeikunst, die het contact met de kinderziel schept, die de aandacht richt op wat de auteur zelf zag en hoorde.

Hier is niets opzettelijks in de voorstelling; er is niets vermooid; wèl is getracht om het gebeuren dicht bij het kind te brengen: om Jozef te doen zien.

Zonder dat de gegevens van het Bijbelverhaal uit het oog werden verloren, is het den schrijver gelukt, levendig-aanschouwelijk het tooneel in Dothan te teekenen.

De menschen leven. Ze openbaren hun verborgen denken op zuiver-menschelijke manier. Deze vertelling schept van meet af sfeer.

Als Jozef aan komt wandelen in zijn gekleurden rok en aller aandacht op hem gericht is, gaat de auteur de motieven voor den haat noemen. Dan werkt hij regressief en vertelt hij ook van de dromen. Maar zóó, dat het kind aldoor Jozef ziet, al dichterbij komend.

„Hij kan zoo vreemd droomen. Dát is niet erg, dat kan hij niet helpen. Maar dan gaat hij hun die dwaze dromen vertellen en kijkt hen aan, alsof hij gelooft, dat het nogeens waarheid zal worden.

Zoo droomde hij eens, dat hij en zijn broeders samen schooven bonden in het korenveld, dat *zijn* schoof in het midden stond en dat toen die andere elf schooven kwamen en eerbiedig voor de zijne bogen . . .

Zoo'n meester droomer!”

Zie, deze uitroep correspondeert met wat de kinderen straks hoorden, toen ze Jozef zagen aankomen op het veld.

Eenvoudig — zoo'n herhaling. Ja en deze doet het hier juist. Ze doet Jozef zien — dichter bij — haast bij zijn broers.

Deze biografische methode geeft aan het kind ook het meest houvast. Er is één middelpunt en de gebeurtenissen zijn daar omheen gegroept.

Dan volgt het verhaal van Jozefs gevangenschap in den put.

Zóó echt, zóó waar in de voorstelling, dat het leeft voor de kinderziel.

Bij de mededeeling van Rubens plan alleen deze opmerking:

„Ruben durft zich niet verzetten tegen de broeders. Zijn moed is te klein. En halfdurven is óók lafheid.”

Precies het tegenovergestelde van gemoraliseer.

Van de Hulst heeft ook voor kleinere kinderen *Bijbelsche Vertellingen* geschreven.

Ook hier dezelfde kwaliteiten, eigenlijk nog fijnere. Nu wordt het nog moeilijker om de aandacht van het kind te boeien. Om zóó te vertellen, dat het denken van het kind in de goede richting gaat. Om te doen verstaan, te doen gevoelen wat de Bijbel bedoelt.

Ik schrijf weer een klein gedeelte uit de geschiedenis van Jozef af. Het begin.

Daar loopt een jonge man op den stillen weg. Hij kijkt telkens in de verte; maar hij schudt het hoofd; neen, hij *ziet* niemand. Hij ziet er heel deftig uit.

Hij heeft een mooi, lang kleed aan, een rok vol prachtige kleuren. Hij lijkt wel een prins.

Wat zoekt hij toch op dien stillen weg?

Ah, daar komt iemand aan.

Dan vraagt die jonge man: „Hebt ge mijn broers ook gezien? Ik zoek hen, maar ik kan hen niet vinden. Mijn tien groote broers met de schapen . . . hebt ge ze niet gezien?”

„O jawel, maar ze zijn niet meer *hier*. Ze zijn veel verder gegaan.”

En dan gaat die jonge man ook maar weer verder zoeken, de wijde landen in, de heuvels over, de bosschen door . . . Hij denkt: „Och, vond ik ze maar! Waar zijn ze toch?”

Naar een linoleumets van H. G. Spruit